

Spilková, Jana

[Kostrzewski, Józef. Obrządek ciałałalny u plemion polskich i Słowian północno-zachodnich]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1962, vol. 11, iss. E7, pp. 108-

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/110250>

Access Date: 06. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

práce podán též v německém překladu (str. 105–142). Před tabulkami je ještě vsunut poznámkový aparát, jehož součástí je i orientačně velmi prospěšný seznam lokalit s potřebnými odkazy.

Závěrem je třeba konstatovat, že autorčím stručný, věcný a jasný sloh patří k přednostem recenzované práce, která se při své materiálové závažnosti nepochybně stane prací hojně používanou a často citovanou. Svou zásluhu na tom mají i vydavatelé, archeologický ústav SAV v Nitre a Slovenská archeologická společnost při SAV, kteří vydání této práce umožnili a věnovali mu potřebnou péči.

M. R. Perníčka

Józef Kostrzewski, Obrządek ciałopalny u plemion polskich i Słowian północnozachodnich, Warszawa 1960. 82 stran textu, 43 obrázků, 1 mapa, francouzské resumé.

Další práce významného polského archeologa J. Kostrzewského se zabývá v širokém měřítku žárovým ritem Slovanů, žijících nejen na dnešním území Polska, ale i na území NDR. Kniha je rozdělena na tři hlavní části. První je vlastní text, druhá je stručný přehled archeologického materiálu a třetí část jsou kresběné a fotografické ukázky materiálu z hrobů.

Vlastní text je rozdělen na 6 kapitol. V první nás uvádí Kostrzewski do vlastní problematiky, jejíž řešení si vytkl ve své práci. Autor srovnává prameny písemné, které jednoznačně určují za pohřební ritus Slovanů polabských a Poláků v údobí raného středověku ritus žárový, a prameny archeologické, které ukazují, že se v údobí raného středověku pohřbívalo jednak kostrově, jednak žárově. Kostrzewski si dává za úkol, vyvrátit ve své práci snahu západních a zejména severských autorů, přičknout žárové hroby na celém severu Evropy Vikingům nebo i jiným Germánům. Rozhodné slovo, jak uvádí Kostrzewski, podali už nálezy české a moravské a práce československých archeologů (Kostrzewski uvádí zejména Borkovského).

Lokalit, které zkoumá autor, je několik. V úvodu jmenuje tři nejdůležitější, na nichž staví základ své práce. Je to pohřebiště s plochými hroby v Prusczu (okres Gdaňsk), mohylové pohřebiště Wzgórz Szubieniczny ve Wolini a hrob s želvovitou záponkou ve Swelubiu (okres Kolobrzeg).

Další kapitoly se týkají rozsahu nalezišť žárových hrobů, formy hrobů, stratigrafie, inventáře a konečně chronologie žárových hrobů. Nejvíce žárových hrobů se soustřeďuje v Malopolsku a západním Pomoří. V oblasti malopolské převažují hroby mohylové. V jiných oblastech i na dnešním území NDR (které patřilo lužickým Srbům) jsou jak hroby ploché, tak i mohylové. V další části si všimá Kostrzewski podrobně formy hrobů. Jako hlavní skupinu (i nejrozsáhlejší) uvádí Kostrzewski mohyly. Ty bývají půdorysu kruhového, oválného i čtverečového. Mohyly jsou různé konstrukce, i výška je různá, od 30 do 150 cm. Nejčastějším uložením pohřbu je uložení přímo na dně mohyly spolu se zbytky obořelých milodarů. Na území Pomoří se kromace děla přímo na místě pohřbu, v okruhu obodritském se ukládal popel do popelnice a ty pak na dno mohyl, jindy se nádoby kladly do starších mohyl. Menší různorodost je u hrobů plochých, které jsou známy hlavně z Lužice, a pak z území obodritského a nejzápadnějšího Pomoří. Masu těchto hrobů tvoří ty, které mají popel uložen v popelnici. Jiné, zvané jámové, mají popel nasypaný volně do janky v zemi a kolem rozestaveny prázdné popelnice (byly v nich asi milodary — potraviny pro nebožtíka).

Stratigraficky, jak uvádí Kostrzewski, můžeme těžko operovat s hroby žárovými i kostrovými. Někde jsou hroby kostrové uloženy nad žárovými, jinde je tomu právě naopak.

Inventář žárových hrobů slovanských na severu Evropy je právě tak chudobný, jako na našem území. Často bývá jediným milodarem popelnice. Z železných předmětů bývají nalézány nože, železné ostruhy (ty až v 10. stol.), případně hroty šípů. Dále bývají v žárových hrobech hliněné přelisy, hrací kamínky, skleněné korálky, zlomky hřebenů.

Podle inventáře hrobů provádí v závěrečné kapitole Kostrzewski archeologické zařazení žárových hrobů. Žárové hroby s popelnicemi pražského typu datuje do 6., případně do 7. století, což odpovídá i našim prozatímním názorům na tento typ keramiky. Jiné hroby je možno datovat podle inventáře do 9. případně 10. století. Některé z hrobů jsou i ze století 11. Nakonec uvádí Kostrzewski, že hroby žárové jsou v porovnání s hroby kostrovými na celém slovanském teritoriu starší. Teprve v 10. stol. se v oblasti polské objevuje britualnost.

Za vlastním pojednáním je obsáhlé čtyřstránkové resumé ve francouzském jazyce.

Kostrzewského nová práce je dobrým přehledem a rychlou příručkou pro studium žárového ritu i na našem území. Pro nás jsou jistě zvláště zajímavá pozorování o rozšíření a zastoupení keramiky pražského typu na jednotlivých pohřebištích.

Jana Spilková